

PĀ•D Ā~ECKA SE ODKLĀ•DĀ•?

PondĀ•lĀ-, 27 Ā•ervenec 2015

Nový záchranný balík pro Ā~ecko je zase jen prodluĀ•ovací manĀ•vr Ā~ecké krize. Ani nejvĀ•tší optimista nemĀ•Ā•e pĀ~edpokládat, Ā•e Ā~ecko je schopno dluhy nĀ•kdy zaplatit. Bezradnost je oĀ•ividná. Ā~ecká krize je modelovým pĀ~íkladem celkové krize globalizace. Je to nezdaĀ~ený univerzalizmus. Krize by nikdy nevznikla, kdyby Ā~ecko mĀ•lo vlastní mĀ•nu a oddĀ•lenou ekonomiku, kterou by bylo moĀ•žno vnitĀ~ně Ā~ídit vlastní vládou.

V Ā~ecké krizi jsou zĀ~etelné dva fenomény: liberální universalismus a nezodpovĀ•dný hĀ•donismus. Oba se doplĀ•ují a jeden bez druhého by krizi nikdy nevytvoĀ~il. Liberální univerzalizmus hlásá otevĀ~ený svĀ•t, volný pohyb zboĀ•í, kapitálu a lidí. PĀ~edstírá, Ā•e stát není vlastnĀ• ani nijak potĀ~ebný. Dokládá to na rĀ•zných pĀ~íkladech, kdyĀ• státy zbyteĀ•nĀ• utrácí prostĀ~edky na rozmaĀ~ilé projekty pĀ~edevším sociální, zbyteĀ•nĀ• tím navyšují danĀ•, zatímco podnikatelé dokázali vytvoĀ~it daleko vĀ•tší blahobyt bez zásahĀ• státu. To je z velké Ā•ásti pravda, ale zakrývá to jednu podstatnou vĀ•c: Bez státu nemĀ•Ā•e fungovat trĀ•ní ekonomika. Trh je soutĀ• Ā• jako kaĀ•dá jiná a musí mít vymahatelná pravidla. Pravidla nastavuje nĀ•kdo stojící nad trhem. To mĀ•Ā•e být jedinĀ• stát. Jinak by totiĀ• trh nabral zhoubný charakter, nejenom, Ā•e by se pĀ~edmĀ•tem smĀ•ny staly zhoubné pĀ~edmĀ•ty (drogy, hazard), ale nebyla by vymahatelnost závazků. OtevĀ~ením trhu mimo dosah státu nastává urĀ•itý chaos, který prostor bez pravidel pĀ~ináší. Tato otevĀ~enost by nevedla, koneĀ•nĀ• volný obchod existoval vĀ•dy, ale musí tu být pouze výmĀ•na zboĀ•í ‐ z ruky do ruky. A tak se ve volném obchodním prostoru vyvinulo platidlo, které ovšem muselo samo o sobĀ• mít nĀ•jakou hodnotu. To bylo zlato nebo drahé pĀ~edmĀ•ty, Ā•asem bankovky, které ovšem byly kryty zlatem. Zavedením nekryté mĀ•ny a zvláštĀ• potom velkým rozvojem mezinárodního obchodu se začaly projevovat urĀ•ité problémy spojené se spekulací, která mĀ•la Ā~etné problémy jednoho na úkor druhého. JestliĀ•e se stal dolar rezervní mĀ•nou a Obama vyrobí navíc nekryté dolary, okrade tím vĀ•Ā~itele, protoĀ•e dluhy se znehodnotí. PodobnĀ• se dá manipulovat se smĀ•nnými kurzy. Eurozóna je neúspĀ•ný model liberálního mýtu o tom, Ā•e trh funguje sám od sebe a nadĀ~ízená pravidla si vytváĀ~í sám. BohuĀ•el souĀ•asná situace nás pouĀ•uje o tom, Ā•e to tak není. Pokud by byla nadĀ~ízená politicky nastavená pravidla, urĀ•itĀ• by nemohly vzniknout tak velké dluhy. Typickým pĀ~íkladem nevymahatelnosti práva v globálním prostoru je naplacení daní cizími firmami ve státĀ•, kde zisky vznikají, placení v zemi sídla koncernu, a tunelování dĀ•tiných společností apod. Liberální univerzalizmus je tedy jakousi metodou vykoĀ•isĀ•ování právĀ• tĀ•ch zaostalejších a kapitálovĀ• chudších státĀ•, které se potom nikdy ze zaostalosti nedostanou. Absence pravidel v globálním prostoru je výhodná pro tyto silné hráĀ•e, zvláštĀ• pro ty, kteĀ•í vlastní holdingy svĀ•tových společností. Ā~ecko je slabou zemí, závislou na zahraniĀ•ním kapitálu, jedinou výhodou je turistický ruch. Velké zisky zahraniĀ•ních společností odchází do ciziny a dokonce ani danĀ• se z nich v Ā~ecku neplatí. Dalším fenoménem pĀ~inášeným liberálním univerzalizmem je chudnutí periférií a bohatnutí center. V zemích, odkud odešel přĀ•mysl, znamená vĀ•tšina zamĀ•stnání ve sluĀ•bách. SluĀ•by jsou ovšem tam, kde jsou lidé a peníze, tedy ve velkých mĀ•stech a bohatých zemích. Tyto země pĀ~itahují mladé kvalifikované lidi a kapitál. Ā~ecko naštĀ•stí má turistický ruch zaloĀ•ený na pĀ~írodních podmínkách, takĀ•e pĀ~íjmy ze sluĀ•eb jsou pomĀ•rnĀ• vysoké. PĀ~esto odchází mladých a zĀ•stávají dĀ•chodci. To k prosperitĀ• země nepĀ~ispívá. To všechno jsou nepĀ~íznivé trendy, které zabraĀ•ují dostateĀ•ným pĀ~íjmĀ•m státu. NezodpovĀ•dný hĀ•donismus je charakteristickou nečtností souĀ•asně doby. Ā•í nad pomĀ•ry a neplatit je nešvar pĀ~edevším populistických politikĀ•. Ale banky samy nabízejí pĀ•jĀ•ky, evropské dotace se musí vyĀ•epat, protoĀ•e však musí být spoluúĀ•ast místních orgánĀ•, je nutné se vzít úvĀ•r. Dluhová past je otevĀ~ená, její zející tlamu nikdo nechce vidĀ•t a na špek nabízený v pasti se snadno naletí. Celé paradigma pozdního kapitalismu to podporuje. Obchodníci chtějí prodat a tak jsou rádi, kdyĀ• si zákazníci pĀ•jĀ•í. Banky potĀ~ebují, aby peníze zúroĀ•ily, proto nabízejí rĀ•zné „produkty“, které jsou pro dluĀ•níka na první pohled velice lákavé a mnohdy nemají krytí. Jsou to prostĀ• lákadla, vábení svĀ•ta k uĀ•ívání a bezpracnému Ā•ivotu. ZpĀ•sobuje to absence mravních ideálĀ•, které by společnost vyznávala. Práva jednotlivce jsou nade vše, ale vztahy jednotlivĀ• to neĀ~etní. JenĀ•e to všechno se jednou zhroutí, protoĀ•e vĀ•Ā~itelé pĀ~ece nepĀ•jĀ•ují peníze, aby prodĀ• naopak. Státy se chovají stejnĀ• jako obĀ•ané. Mnozí nezodpovĀ•dní politici dokonce prohlášují, Ā•e „dluhy s pĀ~ece neplatí“. ObĀ•ané, jejichĀ• morálka je narušena relativizá•ním prostĀ~edím, kde se uĀ• dávno neuznává poctivá práce, politikĀ•m rádi vĀ•Ā~í a volí právĀ• ty slibovaĀ•e „záĀ•ných zítĀ•ká“. Krizový

hospodářský mechanismus Ze zadlužení není prakticky jiná cesta než bankrot. Proto tuto instituci ekonomové dávno zavedli. V jejich ekonomové patří, že prodloužovat donekonečna úpadek firmy je neproduktivní, dluhy se jen navyšují, vlastníitel stále více ztrácí a nikomu to neprospívá. Pokud se bankrot nemůže konat a dokonale se vyrovnat, potom je to velmi špatné, vlastní se krize jen prohlubuje a oddaluje se řešení. Státní bankrot se ovšem může konat jen, když má stát oddělenou měnu, jinak to není bankrot. Totiž na bankrotu musí prodávat občané státu, jejich úspory se musí znehodnotit oproti jiným měnám. Když ovšem mají měnové úspory v eurech, potom o nic nepřijdou a stát sám se s vlastníkem vyrovná. Ale to neříkám, že by snad mělo zavést občané měnu, na to je pozdě, protože občané svoje eura nevydají za nějakou znehodnocenou měnu! Kdo mohl, má svoje eura v zahraničí. Když to trochu přehlénu, dá se na situaci, která ve státech eurozóny je, snadno vydávat: Stát si vezme velké půjčky v eurech, rozdává občanům různými způsoby (dávky, neúměrné platy státních zaměstnanců, stavební projekty atd.) a potom vyhlásí bankrot. Občané ovšem o nic nepřijdou, eura jim nikdo nevezme. Je to jakýsi způsob krádeže. To dovoluje eurozóna tak jak je nastavena. Co tedy s měnkem, které normální bankrot udělá nemůže? Vlastně nic, musí se trvat na splácení dluhů. To se také dělá, jenže schopnost je zaplatit je stále mizernější. Potom je možnost dluhy odpustit. Tím se vlastní nějak potvrdí "krádeže"; a bude to provokovat k následování dalších států. Situace je opravdu neřešitelná. Někdo se může domnívat, že různými úspornými balíčky; se situace vyřeší. Ale snad by se mohly dluhy alespoň zčásti zaplatit, když se sníží výdaje státu. To je naprostý nesmysl. Úspory nastartují krizový mechanismus. Státní výdaje přehlénu celá dlouhá léta živily mnoho firem a lidí. Tito lidé dnes nebudou mít peníze, nebudou utrácet, zastaví se výroba. Ostatní občané začnou šetřit a nekupovat. Vybere se daleko méně daní. Pokud se udělá ta hloupost, že se zvýší daně, potom je katastrofa, podnikatelé odejdou do zahraničí, velké firmy tam přenesou svoje sídla a daně budou platit mimo. Úspory ve státním rozpočtu mohou narušit funkčnost státu, státních úřadů, policie, soudů apod. Z tohoto krizového mechanismu není východisko. Když přehlénu dnes zvýšil měnový stát DPH, okamžitě se zvedly ceny. Mnozí turisté zauvažovali, zde nezmění destinaci přehlénu na Itálii. Současný balíček EU nejenom neřeší celou situaci, ale celou měnovou ekonomiku zničí. Závěr:

Shora uvedené skutečnosti přehlénu nejsou nic přehlénu vratného, aby je nebylo možno přehlénu odhadnout. Protože eu politický projekt, který měl uspořádat integraci států v EU, je to všechno výsledkem politických rozhodnutí. Ale kolik takových politických rozhodnutí se už udělalo špatně? Dnes máme na krku měnku, jsme zavázáni pomáhat Ukrajině a migranti z Afriky se přehlénují, aniž by byla jasná přehlénu, jak dál měnku; miliony zoufalých lidí přehlénu k transferu do Evropy. Všechno to jsou přehlénu viditelné a jasné věci, nikdo se nemůže vymlouvat, že je nezná. Nikdo nic koncepčně neřeší, stále se jen hasí následky, o přehlénu inách nikdo vědět nic nechce, celá politická garnitura EU žije ze dne na den, od jednoho měnového balíčku ke druhému, od jedné uprchlické lodi ke druhé. Možná to ani nepřehlénu kvapí ve společnosti, která žije ze dne na den a budoucnost jí už dávno nezajímá.

VLASTNÍ PODRÁČKY